

Hodnocení důkazů

Nelze-li soudu vytknout žádné pochybení při hodnocení důkazů ve smyslu § 132 o.s.ř., není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (např. namítat, že soud měl uvěřit jinému svědkovi, že některý důkaz není pro skutkové zjištění důležitý, že z provedených důkazů vyplývá jiný závěr apod.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1792/2009, ze dne 16.6.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a) Z. N., a b) V. N., zastoupených advokátkou, proti žalovaným 1) S. W., a 2) nezletilé T. W., zastoupené zákonnou zástupkyní S. W., jako právních nástupkyň P. W., zemřelého, oběma zastoupeným advokátkou, o zaplacení částky 227.337,- Kč s příslušenstvím a o vzájemné žalobě na zaplacení částky 379.415,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Rakovníku pod sp. zn. 5 C 239/95, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. října 2005, č. j. 27 Co 383/2005-445, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 20. října 2005, č. j. 27 Co 383/2005-445, se zrušuje a věc se tomuto soudu vrací k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Rakovníku (soud prvního stupně) rozsudkem ze dne 24. 3. 2005, č. j. 5 C 239/95-384, uložil původně žalovanému P. W. povinnost každému z žalobců zaplatit částku 113.669,- Kč s 16 % úrokem z prodlení od 1. 6. 1994 do zaplacení (výroky I. a II.), dále vzájemnou žalobu, aby žalobcům byla uložena povinnost zaplatit žalovanému 379.415 Kč s 16 % úrokem z prodlení od 10. 10. 1995 do zaplacení, zamítl (výrok III.), výrokem IV. rozhodl, že „o nákladech řízení státu bude rozhodnuto samostatným usnesením“, žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobkyni na nákladech řízení částku 45.121,- Kč k rukám její advokátky (výrok V.) a žalovanému uložil zaplatit žalobci na nákladech řízení 6.000,- Kč. Soud prvního stupně ve svém rozhodnutí především vycházel z právního názoru krajského soudu, obsaženého v jeho zrušujícím usnesení ze dne 24. dubna 2003, č. j. 27 Co 7/2003-267. V něm se odvolací soud ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, jak byly učiněny v prvně vydaném rozsudku, a to, že účastníci uzavřeli smlouvu o dílo o rekonstrukci domu v P., že v průběhu stavby (původně) žalovaný P. W. (dále též „žalovaný“) od smlouvy odstoupil a že žalobci poskytli žalovanému zálohy na dílo ve výši 868.101,- Kč. Odvolací soud za tohoto skutkového zjištění zaujal právní názor, že odstoupením od smlouvy zanikl účastníkům právní důvod plnění, že dosavadní plnění se stalo bezdůvodným obohacením, které musí být vydáno (§ 451 odst. 1 a 2 obč. zák.), a že na straně žalovaného plnění spočívalo ve výkonech, a proto je za ně třeba poskytnout peněžitou náhradu (§ 458 odst. 1 obč. zák.), pokud již nebyla kryta zálohami. Pokud však vyplacené zálohy překračují hodnotu plnění žalovaného, vzniká bezdůvodné obohacení žalovaným. Finanční ocenění obohacení žalobců, spočívající ve stavebních výkonech odvedených žalovaným, nepředstavuje částku, odpovídající nákladům vynaloženým žalovaným na zhotovení díla, ale je třeba - a v tomto směru odvolací soud v odůvodnění svého usnesení odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 8. 2000, sp. zn. 29 Cdo 697/99 - finanční ekvivalent obohacení stanovit jako nejnižší náklady, které by žalobci v daném místě a čase museli vynaložit na dosažení stejného plnění. Přitom je třeba přihlídnout i k případné vadnosti poskytnutého plnění, pokud má za následek snížení skutečného majetkového prospěchu. V návaznosti na tento odvolacím soudem zaujatý právní názor soud prvního stupně ve svém rozsudku po provedeném řízení dospěl k závěru, že z hlediska žalobců představuje bezdůvodné obohacení na straně žalovaného částka, která byla vyplacena jako záloha na

provedení stavebních prací ve druhé etapě, která však nebyla nikdy zahájena. Protože však předcházejícím rozsudkem soudu prvního stupně byla zamítnuta žaloba co do částky 22.663,- Kč, dospěl soud k závěru, že žalobcům lze přiznat bezdůvodné obohacení již pouze ve výši 227.337,- Kč, z čehož na každého z nich připadá polovina, tj. částka 113.669,- Kč. Z těchto důvodů okresní soud zavázal žalovaného povinností, aby každému ze žalobců z titulu vrácení bezdůvodného obohacení zaplatil posledně uvedenou částku, a to včetně specifikovaného úroku z prodlení. Naopak okresní soud nevyhověl vzájemnému návrhu žalovaného, který se po žalobcích domáhal zaplacení částky 379.415,- Kč se specifikovaným úrokem z prodlení, když dospěl k závěru, že s ohledem na žalobci v řízení uplatněnou námitku promlčení toto právo žalovaného bylo promlčeno, a to při zjištění, že „Tato lhůta v případě žalovaného začala běžet v měsíci květnu 1994, kdy žalovaný převzal od žalobců zálohy v celkové výši 250.000,- Kč ...již v té době z hlediska žalovaného došlo k ukončení prací, na čemž nic nemění skutečnost, že formálně bylo toto ukončení provedeno až přípisem ze dne 9. 8. 1994. K faktickému ukončení prací však došlo již v květnu 1994, kdy nejpozději se žalovaný dozvěděl o tom, že by na straně žalobců vzniklo bezdůvodné obohacení. Dvouletá promlčecí lhůta tedy uplynula v květnu 1996, žalovaný však svůj vzájemný návrh podal až dne 20. 6. 1996, tedy po uplynutí promlčecí doby.“

K odvolání žalovaného Krajský soud v Praze (odvolací soud) rozsudkem ze dne 20. 10. 2005, č. j. 27 Co 383/2005-445, rozsudek okresního soudu ve výrocích I. a II. změnil tak, že žalobu o povinnosti žalovaného zaplatit každému ze žalobců částku 113.669,- Kč s 16 % úrokem z prodlení od 1. 6. 1994 zamítl, ve výroku III. rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobci jsou povinni zaplatit žalovanému 379.415,- Kč s 16% úrokem z prodlení od 10. 10. 1995 do zaplacení do tří dnů od právní moci rozsudku; odvolací soud zavázal žalobce také povinností v téže paritní lhůtě zaplatit žalovanému na nákladech řízení před soudy obou stupňů částku 186.957,- Kč. S odkazem na své předchozí skutkové a právní závěry, tj. že účastníci uzavřeli smlouvu o dílo, týkající se rekonstrukce domu v P., že v průběhu stavby žalovaný od smlouvy odstoupil a že žalobci dosud vyplatili žalovanému 868.101,- Kč, že na daný stav věci je třeba aplikovat ustanovení § 457 obč. zák. a je nezbytné vycházet z již shora citovaného judikátu dovolacího soudu. Uzavřel, že v daném případě výši vzájemných nároků účastníků vyjadřuje rozdíl mezi zálohami zaplacenými žalobci žalovanému a nejnižšími náklady na zhotovení díla odvedeného žalovaným. V této věci se jednalo o částku 455.306,- Kč „ve prospěch žalovaného. Tato úvaha vedla odvolací soud ke změně napadeného rozsudku ve výrocích I. a II. v tom smyslu, že žalobu, kterou se každý z žalobců domáhal zaplacení 113.669,- Kč s úroky z prodlení, jako nedůvodnou zamítl, kdy plnění, neboť by měli vrátit žalobci žalovanému (správně zřejmě bylo odvolacím soudem míněno: »...když plnění, které by měli vrátit žalobci žalovanému...«) přesahuje plnění, které by měl vrátit žalovaný žalobcům.“ Nárokem žalovaného z bezdůvodného obohacení se odvolací soud zabýval jen v rozsahu, který byl uplatněn (379.415,- Kč s příslušenstvím), přičemž z hlediska posouzení žalobci tvrzeného promlčení práva žalovaného na vydání tohoto plnění odvolací soud vzal podle obsahu spisu za rozhodné datum den, kdy vzájemná žaloba došla (okresnímu) soudu, což podle odvolacího soudu bylo dne 27. 6. 1996. V návaznosti na toto zjištění se odvolací soud neztotožnil s názorem okresního soudu, že subjektivní promlčecí lhůta tohoto nároku ve smyslu § 107 odst. 1 obč. zák. „začala žalovanému běžet již dnem, kdy převzal od žalobců zálohu na druhou stavební etapu, tedy v květnu 1994. Jedná se totiž o nárok vzniklý až okamžikem zániku smlouvy o dílo. Od této skutečnosti se také odvíjí vědomost žalovaného o vzniku bezdůvodného obohacení žalobců.“ Podle odvolacího soudu „z dopisu žalovaného ze dne 8. 8. 1994 vyplývá, že žádal žalobce o kontakt, aby mohlo dojít k závěrečnému předání rozestavěného domu a vyúčtování stavby. Z toho se podle názoru odvolacího soudu podává, že ke zrušení smlouvy došlo někdy před tímto datem, neboť jinak by nebylo třeba předávat stavbu a provádět závěrečné vypořádání. Důkazy, které byly provedeny v průběhu řízení před soudem I. stupně a soudem odvolacím, nepřinesly ohledně data zrušení smlouvy nic konkrétního. Výpovědi žalobce a svědka V. o tom, do kdy žalovaný prováděl stavební práce jsou vzájemně rozporné. Svědek vypověděl, že stavba probíhala až do doby, kdy skončil s funkcí stavebního dozoru, tedy do 9. 8. 1994. To sice bez

pochybností nekoresponduje s výše zmíněným dopisem žalovaného. Na druhé straně to však nepodporuje ani závěr, že by ke zrušení smlouvy došlo bezprostředně po obdržení zálohy v květnu 1994, když je zřejmé, že v druhé etapě byly provedeny stavební práce v rozsahu cca 22.000,- Kč (viz posudek F.). Odvolacímu soudu proto nezbylo, než konstatovat, že žalobcům se nepodařilo prokázat, že by ke zrušení smlouvy o dílo došlo před 24. 6. 2004. Z toho dovodil, že nárok není promlčen.“

Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podali žalobci včasné dovolání, jehož přípustnost dovozují podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a uplatňují v něm dovolací důvody ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a), (tj. že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci), b) (tj. že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci) a odst. 3 téhož ustanovení o. s. ř. (tj. že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování). Žalobci v obsírně koncipovaném dovolání nejprve rekapituluji dosavadní průběh řízení před soudy obou stupňů. Dále poukazují na to, že odvolací soud od počátku zcela ignoroval zjištění okresního soudu (zčásti též nesporná) o tom, že mezi účastníky nikdy, a to ani v ústní formě, nedošlo k uzavření smlouvy o provedení celkové rekonstrukce nemovitosti žalobců v P. Pokud žalovaný rekonstrukci prováděl, pak vždy pouze na základě ústní dohody se „žalovaným“ (správně zřejmě se žalobci), přičemž „vždy se jednalo pouze o dohodu o provedení dílčí etapy prací.“ Před zahájením tzv. druhé etapy žalovaný z vlastní iniciativy vyzdil sloupky ve druhém nadzemním podlaží, v květnu 1994 přijal ve dvou splátkách zálohu v celkové výši 250.000,- Kč, „avšak bezprostředně po přijetí peněz svoji činnost na stavbě ukončil a žalobci vzkázal, »že s ním skončil«, což žalobce vzal na vědomí s tím, že považoval za samozřejmé, že žalovaný vrátí přijatou zálohu...“ Žalobci písemné odstoupení od smlouvy od žalovaného nedostali. Žalobci dále vytýkají odvolacímu soudu, že stran ukončení činnosti žalovaného na stavbě žalobců nezohlednil výpověď svědka Z., a učinil závěr, že mezi účastníky existovala smlouva o dílo ve smyslu provedení celkové rekonstrukce nemovitosti žalobců. Žalobci rovněž nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že smlouva o dílo zanikla písemným odstoupením od této smlouvy ze dne 8. 8. 1994, když i zde odvolací soud vycházel z ničím nepodloženého tvrzení žalovaného. Žalobci jsou přesvědčeni, že předmětná smlouva zanikla nejpozději koncem května 1994, „kdy žalovaný žalobci vzkázal, že u něho končí, resp. hned po převzetí druhé zálohy, kdy fakticky veškerou svoji činnost na stavbě ukončil, neboť již v této době by žalovaný musel znát výši svých nároků vůči žalobcům.“ Podal-li žalovaný vzájemný návrh až 27. 6. 1996, byl podle žalobců tento návrh podán po uplynutí zákonem stanovené promlčecí lhůty a žalobci uplatněná námitka promlčení je důvodná. K závěru odvolacího soudu o tom, že nároky ze zrušené smlouvy se posoudí jako nároky z bezdůvodného obohacení, nemají žalobci výhrady. Z tohoto důvodu také respektovali závěry znaleckého posudku znalce F., resp. vyčíslení hodnoty prací - vyzdění několika sloupků - spadajících do druhé etapy. O tuto částku byl také jejich původní návrh snížen, což žalobci respektovali. Další dva znalecké posudky však žalobci pokládají za zbytečné z důvodů, které v dovolání objasňují. Závěrem žalobci ve svém dovolání namítají výčet vad v řízení u odvolacího soudu, které mohly mít, resp. podle jejich názoru měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Konkrétně, že:

- rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování,
- odvolací soud nerespektoval zjištění učiněná soudem prvního stupně a od skutkových zjištění soudu prvního stupně se odchýlil, svoje rozhodnutí opřel o zcela nová skutková zjištění, aniž svůj postup řádně zdůvodnil, resp. se nevypořádal s hodnocením skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně,
- odvolací soud provedl sám další důkazy, aniž se následně vypořádal s důkazy provedenými okresním soudem, a na základě těchto nových zjištění pak i rozhodl,
- odvolací soud rovněž porušil princip neúplné apelace i zásadu rovnosti procesních stran, neboť v odvolacím řízení umožnil žalovanému navrhování důkazů, přestože žalovaný byl soudem prvního stupně poučen podle ust. § 118a odst. 1, 2 a 3 a § 119a odst. 1 /resp. protože se žalovaný bez omluvy, ač řádně obeslán, k jednání soudu nedostavil, nastala fikce poučení/ a tyto důkazy též provedl. Navíc

před vyhlášením svého rozhodnutí odvolací soud účastníky nepoučil podle ust. § 118a odst. 1, 3 o. s. ř., zejména žalobce nepoučil o tom, že by neprokázali svá tvrzení o promlčení nároku žalovaného, takže následně vyhlášený rozsudek byl pro žalobce více než překvapivý, neboť žalobci neměli o tom, že svá tvrzení prokázali /zejm. též výsledkem svědků/, žádné pochybnosti, - výsledky řízení odvolací soud neopravňovaly ke změně rozsudku prvního stupně, nýbrž ke zrušení rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení. Změnou rozsudku odvolací soud porušil zásadu projednací, zásadu rovnosti účastníků řízení, a zejména též zásadu dvojinstančnosti řízení, neboť vyloučil možnost žalobce nechat přezkoumat rozhodnutí odvolacím soudem na základě podaného odvolání.“

Ze všech vyložených důvodů žalobci navrhli, aby dovolací soud dovoláním napadený rozsudek krajského soudu zrušil; žalobci současně navrhli, aby dovolací soud odložil vykonatelnost napadeného rozhodnutí.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření k dovolání odmítl žalobci uplatněnou dovolací argumentaci. Z obsahu jeho vyjádření je zřejmé, že se ztotožňuje se závěry odvolacího soudu v dovoláním napadeném rozsudku, když současně jednotlivě vyvrací skutková tvrzení žalobců a jimi prezentovanou skutkovou verzi případu. Žalovaný se také ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu obsaženým v jeho rozhodnutí, že se žalovaný nejdříve mohl domáhat svého nároku na doplatek za cenu díla až poté, co právní důvod plnění odpadl, tj. poté, kdy smlouva o dílo byla zrušena. K tomu mohlo dojít nejdříve 8. 8. 1994, kdy žalovaný „požádal žalobce V. N. o kontakt za účelem závěrečného vyúčtování ceny díla a předání stavby.“ Žalovaný současně oznámil příslušnému stavebnímu úřadu ukončení své činnosti na stavbě a Z. V., který vykonával na stavbě stavební dozor, oznámil ukončení své činnosti na stavbě stavebního úřadu. Na dopis žalovaného ze dne 8. 8. 1994 reagovali žalobci dopisem ze dne 13. 11. 1994, v němž požádali prostřednictvím své zástupkyně žalovaného o vrácení a vyúčtování zálohy, převzaté v květnu 1994 ve výši 250.000,- Kč. Dále bylo provedeným dokazováním zjištěno (fotodokumentace, znalecký posudek znalce F., svědecká výpověď Z. V., jízdní výkazy o odvozu materiálu ze stavby), že žalovaný prováděl od května 1994, kdy obdržel finanční prostředky ve výši 250.000,- Kč, do srpna 1994, ještě některé práce obsažené v cenové nabídce na stavbu II. nadzemního podlaží, a to částečné vyzdění obvodových zdí druhého nadzemního podlaží a částečné vyzdění čtyř štítů. Žalovaný dále nesouhlasí s námitkou žalobců stran shora vytčených vad řízení, zdůrazňuje, že neobdržel, stejně jako ani jeho advokátka, obsílku k jednání u okresního soudu, čímž došlo k porušení jeho procesních práv, neboť jednání (u okresního soudu) dne 15. 3. 2005 bylo poslední jednáním ve věci samé, v němž byl vyslechnut soudní znalec U. Žalovaný neshledává za vadu, pokud žalobci uvádějí, že je odvolací soud ve smyslu § 118a odst. 1, 3 o. s. ř. nepoučil o tom, že neprokázali svá tvrzení k promlčení nároku a že (vydaný) rozsudek odvolacího soudu byl pro ně překvapivý. Po skončení dokazování se odvolací soud dotázal právního zástupce žalobců, zda má ještě nějaké návrhy na doplnění dokazování. Odvolací soud řízení doplnil novým dokazováním, neboť skutkové závěry okresního soudu, spočívající v tom, že žalovaný po přijetí finančních prostředků ve výši 250.000,- Kč na stavbě již nepracoval, neměly oporu v doposud provedeném dokazování. Dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu „nemohl být pro právní zástupkyni žalobců překvapivý, protože věděla, k čemu je dokazování zaměřeno a muselo jí být nepochybně zřejmé po provedeném dokazování, že provedené důkazy svědčily žalovanému. Mohla navrhnout další důkazy a tvrzení, kterými mohla dokázat svá tvrzení, což však neučinila.“ Z těchto důvodů žalovaný navrhl, aby dovolací soud dovolání žalobců zamítl, neboť napadené rozhodnutí (odvolacího soudu) je podle jeho názoru správné a řízení nevykazuje žádné vady, které by mohly mít vliv na správnost rozhodnutí ve věci. Dále žalovaný navrhl, aby mu byla přiznána náhrada nákladů dovolacího řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnými osobami (účastníky řízení) v

zákoně lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu jen z důvodů uplatněných v dovolání. Jestliže je dovolání přípustné, jako je tomu v posuzované věci, přihledne k případným vadám uvedeným v ust. § 229 odst. 1, §§ 229 odst. 2 písm. a), b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněným dovolacím důvodem (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Přitom vychází z toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 41 odst. 2 o. s. ř.).

Podle § 157 odst. 2 o. s. ř. není-li dále uvedeno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé.

Z citovaného ustanovení vyplývá mimo jiné povinnost soudu (což se přiměřeně vztahuje i na odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, obzvlášť v situaci, kdy odvolací soud v odvolacím řízení prováděl dokazování a z důkazních prostředků činil skutková zjištění, jež shledal zásadně významná pro právní posouzení věci) v odůvodnění rozsudku uvést stručný a jasný výklad o tom, které skutečnosti, významné pro rozhodnutí věci, má za prokázané a které nikoliv. U každé jednotlivé prokázané i neprokázané skutečnosti musí (stručně a jasně) uvést, jak k tomuto závěru došel, tedy z jakých důkazů podle jeho názoru závěr vyplývá, jak tyto důkazy ve smyslu § 132 až 135 o. s. ř. hodnotil, a to zejména tehdy, šlo-li o důkazy protichůdné. Tento výklad musí soud přizpůsobit konkrétním okolnostem každé věci (rozsahu dokazování, složitosti dokazování skutkového stavu věci, množství návrhů účastníků na provedení důkazů apod.). Rozhodnutí, které nerespektuje zásady uvedené v citovaném ustanovení, je nepřezkoumatelné (pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů). Dovolací soud ve svém rozsudku ze dne 17. 1. 2001, sp. zn. 22 Cdo 2433/99, publikovaném v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR/C. H. Beck, pod označením C 45 zaujal právní názor, že o nepřezkoumatelný rozsudek jde i tehdy, jestliže odůvodnění rozsudku postrádá skutková zjištění učiněná s odkazem na příslušné důkazy a jestliže ze závěrů soudu ohledně různých sporných položek není patrné, z jakých důkazů soud vycházel a jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení. K obdobnému závěru dospěl i Ústavní soud ve svém rozhodnutí publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 15, III. dílu, č. 122. V těchto případech pak nejsou splněny předpoklady pro opakování dokazování nebo jeho doplňování odvolacím soudem a nezbyvá, než takové rozhodnutí podle § 221 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zrušit. Je tomu tak proto, že činnost odvolacího soudu je zásadně činností přezkumnou a jestliže je odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné, brání tento nedostatek odvolacímu soudu zhodnotit jeho správnost (srovnej rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 1993, sp. zn. 2 Cdo 2/93, publikovaný v Bulletinu Vrchního soudu, ročník 1993, pod číslem 19). Pokud tak odvolací soud neučiní (a rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdí či změní), zatíží řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

V posuzovaném případě se v odůvodnění rozsudku odvolacího soudu jednak paušálně konstatuje, že „odvolací soud vycházel, stejně jako v předchozím odvolacím řízení, ze zjištění soudu I. stupně, že účastníci ústně uzavřeli smlouvu o dílo, týkající se rekonstrukce domu v P.“, a že „v průběhu stavby žalovaný od smlouvy odstoupil“, aniž by odvolací soud shora vyloženým zákonným způsobem konkrétně odkázal na ty důkazní prostředky, z nichž čerpal anebo přejímal od nalézacího soudu

skutková zjištění v procesní situaci, kdy odvolací soud svým rozhodnutím v meritu věci změnil rozsudek soud prvního stupně vpředu konstatovaným způsobem (o zcela jinou situaci by se jednalo kupř. tehdy, pokud by odvolací soud svým rozhodnutím potvrdil jako věcně správný rozsudek okresního soudu a v tomto směru při ztotožnění se skutkovým stavem věci, jak byl zjištěn nalézacím soudem, odkázal na odůvodnění potvrzovaného rozhodnutí soudu prvního stupně).

Nepřezkoumatelností je též zatíženo „skutkové zjištění“ odvolacího soudu v odůvodnění jeho rozsudku ohledně údajného odstoupení žalovaného od předmětné smlouvy, které odvolací soud v zásadě konstruuje formou domněnky, nikoliv na podkladě skutkového závěru přijatého z právně relevantního zhodnocení (§ 132 o. s. ř.) těch důkazních prostředků, z nichž byla činěna příslušná dílčí skutková zjištění, jež se stala zásadně významná pro právní posouzení věci, v tomto směru z hlediska posouzení otázky odstoupení od smlouvy o dílo žalovaným.

Již pro tyto vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud shledal důvod ke zrušení dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu.

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 3 o. s. ř. lze namítat, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly a ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vyplývaly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, je z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti logický rozpor (hodnocení odporuje ustanovením § 133 až § 135 o. s. ř.). Zmíněným dovolacím důvodem lze přitom napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů - jen ze způsobu, jak k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (např. namítat, že soud měl uvěřit jinému svědkovi, že některý důkaz není pro skutkové zjištění důležitý, že z provedených důkazů vyplývá jiný závěr apod.). Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 2001, sp. zn. 21 Cdo 65/2000, uveřejněný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, vydávaném nakladatelstvím C. H. Beck, pod C 8).

Krajský soud pochybil i z hlediska právního posouzení již tak vadami zatíženého řízení, pokud - odhlédne-li se od dosud v dovoláním napadeném rozhodnutí nepřezkoumatelného závěru o existenci žalovaným učiněného právního úkonu, jenž měl představovat právní skutečnost způsobující zánik smluvního vztahu mezi účastníky, tj. předmětné smlouvy o dílo - bez dalšího vycházel ze závěru, že v důsledku odstoupení žalovaného od uvedené smlouvy došlo k jejímu zrušení a mezi účastníky je třeba provést vypořádání v režimu bezdůvodného obohacení. Pominul totiž zcela, že byla-li by v řízení prokázána existence závazkově právního vztahu založeného smlouvou o dílo ve smyslu § 631 a násl. obč. zák., bylo by nezbytné po vyjasnění, zda vskutku žalovaný učinil z důvodu, že tato možnost zrušení smlouvy byla účastníky dohodnuta (§ 48 odst. 2 obč. zák.), anebo tak učinil z některého z důvodů, které jsou upraveny v rámci institutu smlouvy o dílo (srov. § 637 odst. 2, § 638 odst. 1 obč. zák.). Pakliže by žádný z těchto důvodů, z nichž ten který by při svém naplnění jinak měl vést ke zrušení předmětné smlouvy, zjištěn nebyl, bylo by nezbytné posoudit, zda faktické chování žalovaného mohlo, a pokud ano, v jakém rozsahu, vyvolat (a jaký) právní důsledek, když za současného hmotněprávního stavu by jistě bylo nezbytné také zohlednit v dovolacím řízení

nastanuvší právní událost - smrt žalovaného a shora již konstatované právní nástupnictví.

Z vyloženeho tedy vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; dovolací soud jej proto ve smyslu § 243b odst. 2 věta druhá o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, aniž by bylo nezbytné se zabývat zbylými námitkami, jež v dovolání namítali žalobci.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Domáci násilí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nahlížení do spisu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náklady exekuce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Územní samospráva](#)
- [Zákonný soudce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přebírání důkazů z trestního řízení před správními soudy](#)
- [Tarifní hodnota](#)
- [Nepoložení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU](#)
- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)